

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum in irascibili sit sicut in subiecto? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

ceptum Dei, dicitur esse contra Deum superbiere : secundum effectum quidem semper, non autem semper secundum affectum.

Ad tertium dicendum, quod peccatum aliquod potest corrumpere virtutem dupliciter. Vno modo per directam contrarietatem ad virtutem. Et hoc modo superbia non corrumpit quamlibet virtutem, sed solum humilitatem : sicut & quodlibet aliud speciale peccatum corrumpit quamdam specialem virtutem sibi oppositam, contrarium agendo. Alio modo peccatum aliquod corrumpit virtutem, abutendo ipsa virtute. Et sic superbia corrumpit quamlibet virtutem, in quantum scilicet ex ipsis virtutibus sumit occasionem superbiendi ; sicut ex quibuslibet alijs rebus ad excellentiam pertinentibus. Unde non sequitur quod sit generale peccatum.

Ad quartum dicendum, quod superbia attendit specialem rationem obiecti : qua tamen inueniri potest in diuersis materijs. Est enim inordinatus amor propriae excellentiae. Excellentia autem in diuersis rebus potest inueniri.

ARTIC. III.

Utrum superbia sit in irascibili sicut in subiecto?

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod superbia non sit in irascibili sicut in subiecto. Dicit enim Gregorius vigesimo tertio * Moralium, Ob-
 staculum veritatis tumor mentis est : quia dum inflat, obnubilat. Sed cognitio veritatis non pertinet ad irascibilem, sed ad vim rationalem. Ergo superbia non est in irascibili.

* 2 Præterea, Greg. dicit 24. † Moral. quod superbi non eorum vitam considerant, quibus se humiliando postponant, sed quibus superbiendo se præferunt. Et sic videtur quod superbia ex indebita consideratione procedat. Sed consideratio non pertinet ad irascibilem, sed potius ad rationalem. Ergo superbia non est in irascibili, sed potius in rationali.

¶ 3 Præ-

786
 Mal. 2. 8.
 ar. 3. 1.
 ver. 9. 1.
 ar. 5. ad
 10.

* c. 16. cir-
 ca fin.
 * c. 12. pa-
 ræ a pr.

¶ 3 Præterea, Superbia non solum quæ: it excellentiam in rebus sensibilibus, sed etiam in rebus spiritualibus & intelligibilibus. Ipsa autem principaliter consistit in contemptu Dei: secundum illud Ecclesiast. 10. Initium superbiæ hominis apostatare à Deo. Sed irascibilis cum sit pars appetitus sensitivi, non potest se extendere in Deum & in intelligibilia. Ergo superbia non potest esse in irascibili.

* sic. hu-
ius li. est
senten. ex
Aug. de
scriptis, c.
292. 30. 3
c. 36. an
te med.

¶ 4 Præterea, Ut dicitur in lib. * sententiarum. Prosperi, Superbia est amor propriæ excellentiæ. Sed amor non est in irascibili, sed in concupiscibili. Ergo superbia non est in irascibili.

SED contra est, quod * Gregorius in secundo Moralium, ponit contra superbiam, donum timoris. Timor autem pertinet ad irascibilem. Ergo superbia est in irascibili.

RESPONDEO dicendum, quod subiectum cuiuslibet virtutis vel vitij oportet inquirere ex proprio obiecto. Non enim potest esse aliud obiectum habitus vel actus, nisi quod est obiectum potentia, quæ virtute subijcitur. Proprium autem obiectum superbiæ est arduum. Est enim appetitus propriæ excellentiæ, ut dictum est * Vnde oportet quod superbia aliquo modo ad vini irascibilem pertineat. Sed irascibilis dupliciter accipi potest. Vno modo, proprie: & sic est pars appetitus sensitivi: sicut & ira proprie sumpta, est quædam passio appetitus sensitivi. Alio modo potest accipi irascibilis largius, scilicet ut pertineat etiam ad appetitum intellectuum: cui etiam quandoque attribuitur ira, prout scilicet attribuimus iram Deo & Angelis: non quidem secundum passionem, sed secundum iudicium iustitiæ iudicantis. Et tamen irascibilis sic communiter dicta, non est potentia distincta à concupiscibili, ut patet ex his quæ in primo dicta sunt. Si ergo arduum, quod est obiectum superbiæ, esset solum aliquid sensibile, in quod posset tendere appetitus sensitivus, oporteret quod superbia esset in irascibili, quæ est pars appetitus sensitivi. sed

a. 1. q. 2
huius 9.

q. 59. a. 4
et qu. 82.
art. 5. ad
3. q. 2.

Sed quia arduum, quod respicit superbia, communiter inuenitur & in sensibilibus & in spiritualibus rebus: necesse est dicere, quod subiectum superbiae sit irascibilis non solum proprie sumpta, prout est pars appetitus sensitiui, sed etiam communius accepta, prout inuenitur in appetitu intellectiui. Vnde & in demonibus superbia ponitur.

Ad primum ergo dicendum, quod cognitio veritatis est duplex. Vna pure speculatiua: & hanc superbia indirecte impedit, subtrahendo causam. Superbus enim neque Deo intellectum suum subijcit, ut ab eo veritatis cognitionem percipiat: secundum illud Matthaei vndecimo, Abscondisti haec a sapientibus & prudentibus, id est, a superbis, qui sibi sapientes & prudentes videntur: & reuelasti ea paruulis, id est, humilibus. Neque etiam ab hominibus addiscere dignatur, eum tamen dicatur Eccles. 6. Si inclinaueris aurem tuam, scilicet humiliter audiendo, excipies doctrinam. Alia autem est cognitio veritatis, scilicet affectiua. Et talem cognitionem veritatis directe impedit superbia: quia superbi dum delectantur in propria excellentia, excellentiam veritatis fastidiunt: ut Gregorius dicit 23. * Moralium, quod superbi etsi secreta quaedam intelligendo percipiunt, eorum dulcedinem experiri non possunt: etsi nouerunt quomodo sunt, ignorant quomodo sapiunt. Vnde & Prouer. 11. dicitur, Vbi humilitas, ibi sapientia.

ca. 16. in fin.

Ad secundum dicendum, quod sicut supra dictum est *, Humilitas attendit ad regulam rationis rectae, secundum quam aliquis veram existimationem de se habet. Hanc autem regulam rectae rationis non attendit superbia: sed de se maiora existimat, quam sint. Quod contingit ex inordinato appetitu propriae excellentiae: quia quod aliquis vehementer desiderat facile credit: & ex hoc etiam eius appetitus in altiora fertur, quam sibi conueniat. Et ideo quaecumque conferunt ad hoc quod aliquis aestimet se supra id quod est, inducunt hominem ad superbiam: quorum vnu est quod
 Sec. Sec. Vol. iij. B b aliquis

qu. praec. art. 2.

lib. 24. in
princ. ca.
12.

aliquis consideret defectus aliorum: sicut è contra Gregorius * ibidem dicit, quòd sancti viri virtutum consideratione vicissim sibi alios præferunt. Ex hoc ergo nõ habetur quòd superbia sit in rationali, sed quòd aliqua causa eius in ratione existat.

* in corpo
re art.
¶ li. 14. c.
7. a med.
¶ 8
9. co. 5.

Ad tertium dicendum, quòd superbia non est solum in irascibili, secundum quod est pars appetitus sensitivi, sed prout communius irascibilis accipitur: ut dictum est *.

Ad quartum dicendum, quòd sicut August. dicit 14. ¶ de Ciuitate Dei, amor præcedit omnes alias animi affectiones, & est causa earum. Et idè potest poni pro qualibet aliarum affectionum. Et secundum hoc superbia dicitur esse amor propriae excellentiæ, in quantum ex amore causatur inordinata præsumptio alios superandi: quod propriè pertinet ad superbiam.

ARTIC. I V.

Virum conuenienter à Gregorio assignentur quatuor superbiae species, scilicet aestimare bonum à seipso habere: sibi datum desuper, credere pro suis accepisse meritis: iactare se habere quod non habet, & despectis ceteris singulariter videri appetere habere quod habet?

787
2. d. 42. q.
2. a 4
Mal. 9. 8.
a 4 et 1.
Cor. 4. le.
2. col. 3. et
1. Eth. 3.
cor. 1. fi.
* ca 7. in
princ.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quòd inconuenienter assignentur quatuor superbiae species, quas Gregor. assignat 23 * Moralium dicens, Quatuor quippe sunt species, quibus omnis tumor arrogantium demonstratur: cum bonum aut à semetipsis habere se aestimant: aut si sibi datum desuper credunt, pro suis se hoc accepisse meritis putant: aut certe cum iactant se habere quod non habent: aut despectis ceteris singulariter videri appetunt habere quod habent. Superbia enim est vitium distinctum ab infidelitate, sicut etiam humilitas est virtus distincta à fide. Sed quòd aliquis aestimet bonum se non habere à Deo, vel quòd bonum gratiæ habeat ex meritis proprijs, ad infidelitatem pertinet. Ergo non deberet poni species superbiae.

¶ 2. Præ-